Presidentillä työhuone Helsingin lentoasemalla

Helsingin lentoasema vaikuttaa ensisilmäyksellä lähes normaalilta, toisella silmäyksellä nakee kovin paljon ihmisiä, joilla on valokuvalla varustettu CSCE-kortti rinnassa, kolmannella saattaa huomata ylenpalttisesti virkapukuisia poliiseja ja siviilipukuisia turvallisuusmiehiä kantoradiot käsinä.

Ensimmäinen kokousvieras saapuukin tiettävästi jo maanantaina, Kyproksen presidentti Makarioksen tuloajaksi on ilmoitettu kello 18.40. Ylimaalaista vipinää lentoasemalla aiheuttavat myös ulkomaalaiset lehti-ihmiset, joita sunnuntaina saapui enemmän.

Presidentti Urho Kekkonen on ilmoittanut vastaanottavansa henkilökohtaisesti jokaisen maan johtovieraat. Urakka ei totisesti ole helppo esimerkiksi tiistaina saapuu Bulgarian valtuuskunta kello 12 ja Sveitsin kymmenen minuuttia puolen yön jälkeen ja sillä välillä vieraita tulee tasaiseen tahtiin koko ajan.

Välillä presidentti käy rautatieasemalla, jonne Neuvostoliiton valtuuskunta saapuu kello 14.30. Paikoja laskettiin viela sunnuntaina jonkin verran muuttamaan saapumistaan.

Presidentti Kekkoselle on lentoasemalla varattu sekä työskentely- että lepotilat.

Lentokenttaa ei suinkaan suljeta normaalilta liikenteelta, mutta järjestelijät toivovat ettei yleisö kovin sankoin joukoin lähde katselemaan korkeitten vieraitten tuloa.

Turhaa se olisikin, sillä monen metrin turvavyöhykkeet ikkunoitten edessä estävät näkoalan kentälle tyystin. Myös parveke on suljettu, samoin ravintola.

Lentoaseman lehdistökeskus sijaitsee VIP-huoneen vieressä, sinne opastavat näkyvät kyltit. Kirjainyhdistelmän CSCE taakse katkeytyvät sanat Conference on Security and Cooperation in Europe eli Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi, Etyk.

Lehdistökeskukseen mahtuu noin sata lehtimiestä. Tungosta on odotettavissa ainakin Yhdysvaltain presidentin Gerald Fordin saapuessa tiistaina kello 18, jolloin lehdistöä arvellaan paikalla olevan seitsemisen sataa.

Lähetystöneuvos Tom Söderman kertoi sunnuntaina että työskentely lentoasemalla on vielä sujunut hyvin rauhallisesti. Maanantai ja tiistai ovatkin sitten todella kiireisiä.

Söderman ja hänen alaisensa jakavat nimittäin väliaikaisia kulkulupia saapuneille ulkomaalaisille lehtimiehille, jotka eivät ole ehtineet hakea Etyk-passiaan hotelli Marskissa olevasta Etyk-toimistosta. Jokainen väliaikainen kulkulupa edellyttää tarkistussoittoa Marskiin, tavtyy nimittäin tietysti selvittää ettei kyseiselle henkilölle passi ole myönnetty.

Kirjoittava lehdistö pääsee kentälle konetta vastaan ainoastaan jos tulija pitää siellä lehdistötilaisuuden. Tiettävästi ainakin presidentti Ford on ilmoittanut tekevänsä näin.

Lehdistötilaisuuksia voidaan pitää myös lehdistöhuoneessa, jonne on varattu sitä varten puhujatila mikrofoneineen. Kovaääniset on vedetty lentoaseman ravintolaan, jossa siis lehdistö voi seurata mahdollisia tulopuheita. Kentän tapahtumat taas näkee lehdistöhuoneen monitoreista.

Väkkäkään ei tarkoitus ole tehdä matkailumainosta, saatavilla on jonkin verran kirjallista tietoa Suomesta yleensä ja Helsingistä tietysti erityisesti. Näitä tietoja on mahdollisuus saada myös CSCE-opastuspöydiltä, joista toinen sijaitsee ennen tullia matkatavarakarusellin kuppeessa ja toinen tullin jälkeen [illegible]-oven pielessä. Kummankin pöydän takana istuu pari kolme tyttöä opastamassa majoituksessa ja kuljetuksessa.

Tiistaina ja keskiviikkona vielä aamupäivät ovat valtuuskuntien tulopäivia. Silloin on Lentokenttätie suljettu kokonaan lentoasemalle menevältä liikenteelta. Liikenne ohjataan tälloin Tuusulantien ja Kiitoradantien kautta eli siis vanhaa lentokentälle johtanutta reittiä. Kaupunkiin päin taas tulevat sekä viralliset saattueet että yksityiset matkustajat Lentokenttätietä.

Etyk-huippukokouksen pääpaikka Finlandia-talo suljettiin sunnuntaina klo 18.00. Samalla talo tyhjennettiin käytännöllisesti katsoen muista kuin turvamiehistä. Yön kuluessa tehtyjen vierailujen ja turvatarkistusten jälkeen talo avataan maanantaiaamuna klo 8.00.

Finlandia-talo on tämän mukaan konferenssikunnossa maanantaista lähtien. Taloon pääsee aina [illegible] eri tyssä henkilökorttilla varustettu henkilö. Etyk-järjestelyihin osallistuneen henkilökunnan lupakortit uusittiin [illegible] maanantaina. Vanhat tunnukset eivät enää pade maanantaina.

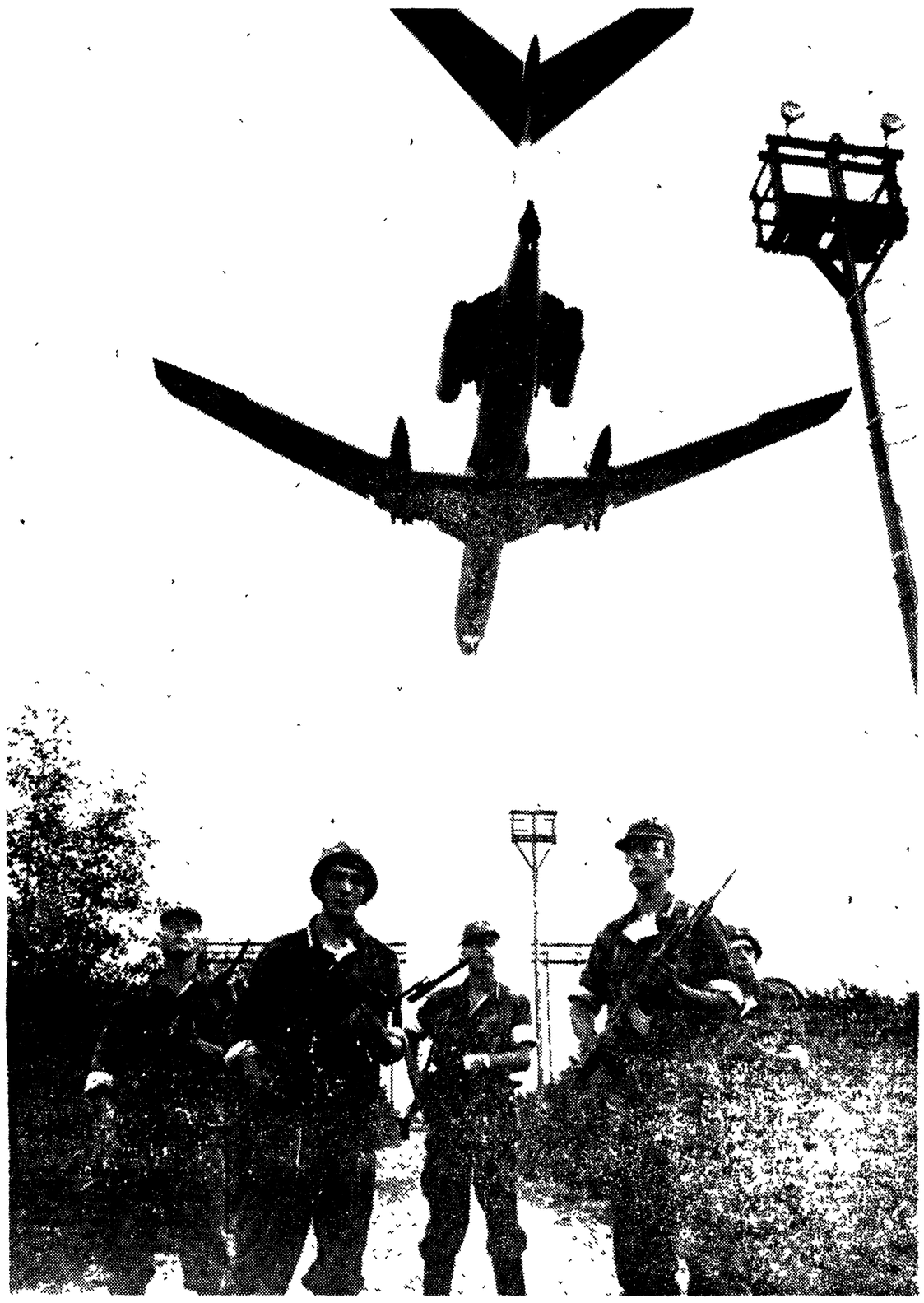

Sverker Ström

Helsingin lentoasema on suljettu tarkemmin kuin sotilasleiri. Automaattiasemin varustautuneet sotilaat vartioivat myös kentän ympäristöä.

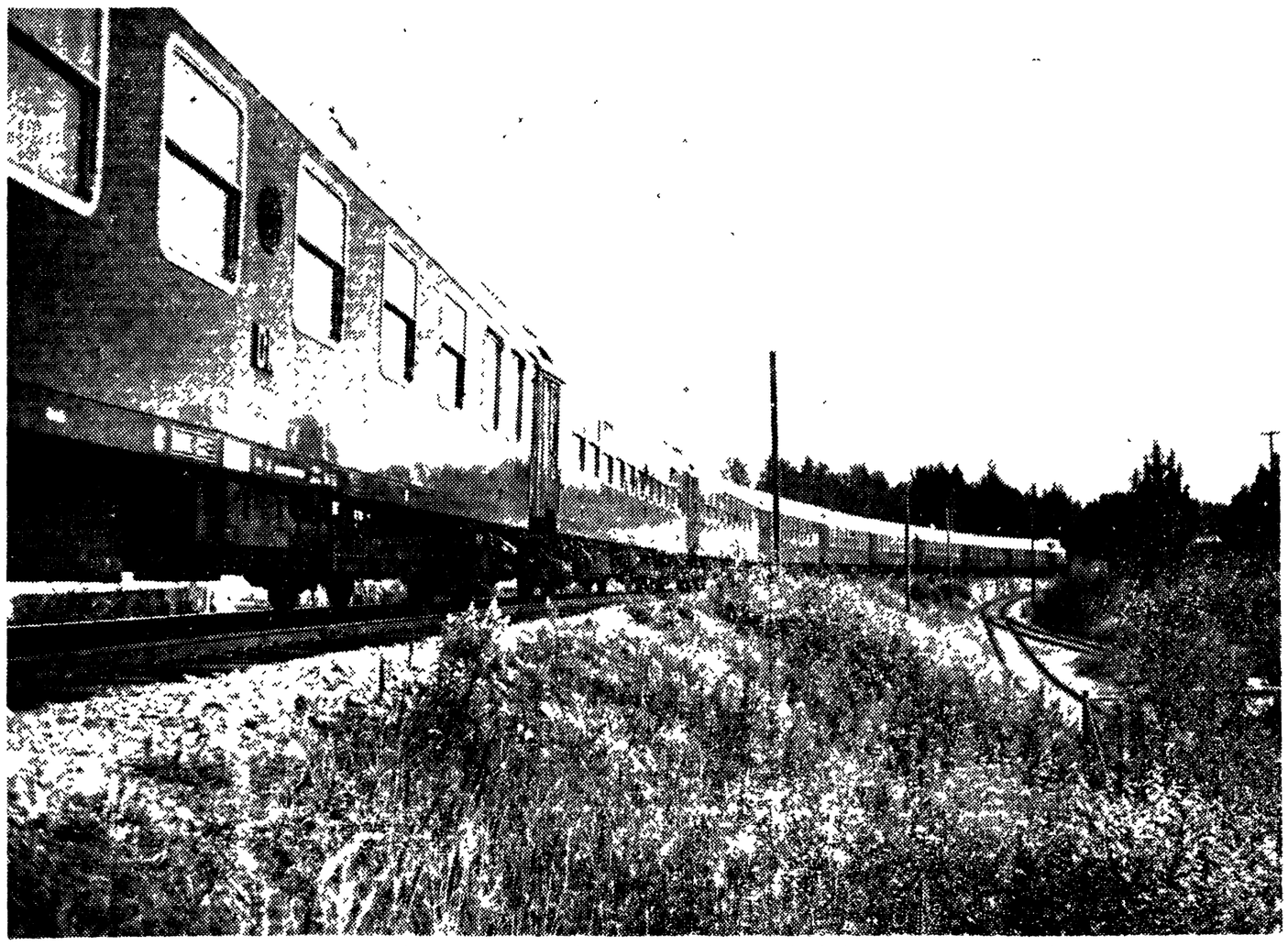

Itäsaksalainen Etyk-juna saapui sunnuntai-iltana Helsinkiin. Herttoniemen ratapihalle junassa on 14 neuvostoliittolaista vaunua ja pari sataa ihmistä.

Karamanlis ja Demirel viimeiset epäviralliset

Kaikkiaan 33 maata vahvisti sunnuntai-iltaan mennessä Euroopan turvakokoukseen osallistuvien valtuuskuntiensa kokoonpanon Suomen Etyk-sihteeristölle. Sunnuntaina ilmoittautuivat Italia ja Malta huippukokoukseen.

Italian valtuuskuntaa johtaa pääministeri Aldo Moro. Valtuuskuntaan kuuluu myös ulkoministeri Mariano Rumor. Maltan saarivaltakunnan valtuuskunnan johdossa on pääministeri Dom Mintoff.

Virallisia vahvistuksia odotetaan vielä Kreikan ja Turkin valtuuskunnista. Kreikan valtuuskuntaa johtaa vahvistamattomien tietojen mukaan kuitenkin pääministeri Konstantin Karamanlis ja Turkin valtuuskuntaa pääministeri Süleyman Demirel.

Ensimmäisenä valtionpäämiehenä saapuu Helsinkiin Kyproksen presidentti, arkkipiispa Makarios maanantai-iltana.

YK:n pääsihteeri Kurt Waldheim saapuu maahamme tiistaina iltapäivällä. Tiistaina tulevat kokouskaupunkiin myös useimmat Etyk-valtuuskunnat, kuten Neuvostoliiton, Yhdysvaltain, Englannin, Ranskan ja molempien Saksojen valtuuskunnat johtajineen.

Muutoksia saapumisiin

Eräät valtiomiehet ovat sunnuntaisten tietojen mukaan muuttaneet aiempia matkasuunnitelmiaan. Ranskan presidentti Valéry Giscard d'Estaing ja Puolan puoluejohtaja Edward Gierek olisivat tämän mukaan siirtäneet tuloaan päivää aiemmäksi.

Ensimmäisten tietojen mukaan heidän oli määrä olla Helsingissä vasta huippukokouksen avajaispäivän eli ensi keskiviikon aamuna. Sunnuntaina vahvistettiin, että näiden maiden valtuuskuntia kuljettavat lentokoneet laskeutuvat Helsingin lentoasemalle myöhään tiistai-iltana.

Viimeisinä valtiojohtajina tulevat Helsinkiin keskiviikkona aamupäivällä Ruotsin pääministeri Olof Palme ja Belgian pääministeri Leo Tindemans.

Paavi siunasi kokouksen

Castel Gandolfo, Italia (AP) Paavi Paavali IV ylisti tällä viikolla Helsingissä alkavaa Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen kolmatta vaihetta rauhan 'vakuuttavaksi vahvistukseksi'. Hän kehotti kaikkia ihmisiä tervehtimään sitä toivolla ja pyysi kaikkia kristittyjä rukoilemaan sen puolesta.

Paavi puhui 3 000 kuulijalle kesäpalatsissaan Rooman lähellä. Hän sanoi, että arkkipiispa Agostino Casaroli, joka hoitaa Vatikaanin ulkoasioita, edustaa paavia Helsingissä. Hän viittasi Helsingin kokouksen puheenjohtajasuunnitelmaan ja sanoi että Casaroli saattaa johtaa puhetta avausistunnossa.

Tarkoin valvottu korttisirkus Ostrobotnialla

Varsinainen korttisirkus lukemattomine tarkistuksineen on tiistaista lähtien pyörinyt pohjalaisen osakunnan talossa Ostrobotnialla aivan Kansallismuseon takana.

Tämän maineikkaan talon kätköistä, sen neljännestä kerroksesta jaetaan Etyk-kortit niin valtioiden päämiehille kuin kansainväliselle sihteeristölle — autonkuljettajiakaan unohtamatta. Kortin on saanut jo yli 2 000 henkilöä.

Kaikki huippukokouksen talosta vuokraamat tilat ovat taalla kuten muuallakin tarkoin vartioituja. Lisäksi talon yhn kerros on kokonaan poliisien käytössä — siellä sijaitsee mm. turvamiesten ruokailupiste.

Suurin vilske on kerrosta alempana, mistä varsinaiset rintamuksessa kannettavat kokouskortit jaetaan. Taalta annetaan kortit mm. valtuuskunnille heidän avustajilleen ja kokouspisteissä työskentelevälle kotimaiselle henkilöstölle.

Vain poliisit ja muut turvamiehet sekä lehdistö saavat omat lupalappunsa muualta.

"Meillä on täällä koko ajan muutama poliisi valvomassa korttien jakoa, sillä yhtään kulkulupaa ei saa kadota tai joutua väärin käsiin. Tämä romuttaisi heti kokouksen turvajärjestelmää", sanoi neljännen kerroksen työtä johtava jaostopäällikkö Hannu Hänen.

Ostrobotnialla työskenteleva Etyk-väki odottaa suurinta kiiretta maanantaiksi. Tälloin pitäisi kansainvälisen sihteeristön tulla hakemaan korttejaan. Yhteensä kortteja on anottu yli 3 000 henkilölle.

Työskentely osakuntatalon ylimmissä kerroksissa alkoi tiistaina. Tästä lähtien henkilöstö on työskennellyt pyöreästi 12 tunnin työpäivin eikä tahti ole ainakaan hellittämässä.

"Joudumme ensin käsittelemään kunkin hakemuksen. Tämän jälkeen henkilöt — paitsi itse valtuuskunnat — tulevat tänne kuvattavaksi ja saavat laminoidun kortin käteensä. Poliisilla on tietenkin mahdollisuus evätä kortin antaminen jollekulle henkilölle", Hänen kertoi.

Suuri osa Ostrobotnian Etyk-henkilöstöstä on opiskelijoita. Hänen mukaan työ on mennyt mukavasti noin 500 kortin päivävauhdilla, vaikka kokemus onkin jouduttu hankkimaan vasta näinä päivinä.

Ostrobotnian osakuntatalon kerroksessa jaetaan Etyk-kulkuluvat yli 3 000 henkilölle. Jokainen kortin haltija joutuu kuvattavaksi ja saa kulkuluvan vasta henkilöllisyytensä todennettuaan.

Mielenkiinto vain vähäistä Ruotsissa

Tukholma (Kari Kallio) Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous on alusta alkaen ollut haalean ruotsalaisen mielenkiinnon kohteena. Kokouksen loppuvaiheet eivät ole sanottavasti muuttaneet tilannetta.

Ruotsin lehtien, radion ja television mielenkiinto on Etyk-kokouksen vuosina kohdistunut poikkeuksetta Euroopan ulkopuolelle. Etykista on ollut vaikea tehdä uutisia. Vain harvat ovat vaivautuneet perehtymään asiaan syvemmin.

Tähän seikkaan kiinnittää main toiseksi suurimman lehden Aftonbladetin poliittinen kolumnisti Dieter Strand huomiota kyseisen kolumnissaan, valittavatko ruotsalaiset turvakokouksesta.

Strandin mielestä heidän pitäisi valittaa vaikka ei edes otettaisi huomioon kokouksen tarkoitusta lopputulosta.

Saamme elää rauhassa, jos kokouksen vetoomus jännityksen lieventymisen jatkumisesta ja [illegible] rajoista kuulluksi.

Suomen tilanne on kirjoittajan mielestä toinen. Siellä kokouksen valitetaan. Yksi selitys [illegible] etä kokous pidetaan [illegible]

Toisenkin selitys

On toisenkin ja Strand lainaa [illegible] Aftonbladetia, jonka mukaan Suomen etujen mukaista [illegible] Euroopassa ei kehity mitään kontrolloimattomia muutoksia, jotka ovat vaarallisia.

Strand sanoo, että tietysti myös Ruotsi on kiinnostunut, ettei tällaista ei tapahdu Euroopassa.

Asia on kuitenkin Ruotsille toinen kuin Suomelle ja useille viime sodan aikana eniten kärsineille maille. Näille Helsingin asiakirja on myöhästynyt rauhansopimus.

Olof Palmelle, joka on pääministeri maassa jossa ei muisteta mitään sotaa ja jonka ei tarvitse solmia rauhaa, tuntuu olevan suurempi ongelma miltä näyttää Euroopan maiden sisällä supervaltain päätettyä niiden rajojen olevan siellä missä ne ovat.

Päivä Helsingin kokouksen jälkeen Palme isännöi sosialistikokouksessa Tukholmassa. Siellä hän saa Strandin tietojen mukaan ensimmäisen tuoreen arvostelun turvakokouksesta.

Portugalin sosialistijohtaja Mario Soares on Lissabonissa käynneille ruotsalaistoimittajille todennut turvakokouksen olevan "vain venäläisten tapa laillistaa puuttumisensa Portugalin kaltaisten maiden sisäisiin asioihin".

Ruotsin lehtien savy oli kokouksen lopullisen päivämäärän selvittyä yleisesti myönteinen. Viime päivinä on kuitenkin esiintynyt myös kirjoituksia, joissa kokouksen saavutukset asetetaan kyseenalaisiksi.

Uutispalstoilla on kerrottu varikkaita juttuja Helsingin kokousvalmisteluista ja katujen ja puistojen puhdistusoperaatioista sekä suuresta hotellipulasta.

Savyn muutos ei ole jäänyt huomaamatta ulkoministeriöltä, joka kokouksen aattona on selostanut sopimuspaperin sisältöä lehdistölle.

UM:n edustajat korostivat, että kysymyksessä ei ole suinkaan mikään Neuvostoliiton voitto, sillä neuvostoliittolaiset ovat joutuneet tekemään huomattavia myönnytyksiä, he totesivat.

Rajoituksia pienkoneille

Helsingin lentoasema suljettaneen pienkoneilta turvakokouksen ajaksi. Lentajille annetaan tiukkoja ohjeita, radiottomat koneet ovat lentokiellossa.

"Yksityiskohtien kertominen on kuin avaimen työntämistä varkaan käteen", ilmailuhallituksesta sanotaan. "Sen verran voidaan kertoa, että valvontaa tehostetaan tuntuvasti."

Tarkimmin suojatuille paikoille esim. Finlandia-talon ylle, ei yhdellekään koneella ole pääsyä. Helsingin tienoilla porraavat pienkoneet saavat käyttää Malmin lentoasemaa. Koneisiin ollaan tiiviissä radioyhteydessä.

"Lentoreitit otetaan etukäteen mahdollisimman tarkoin selville. Ilmo tetusta suunnitelmasta ei saada poiketa. Lisäksi on joukko ylimäräisiä turvatoimia, joista ei sovi tarinoida", ilmailuhallituksesta sanotaan.